

فهرست مطالب

فصل اول: مبانی انرژی زمین گرمایی ۱۳

- ۱-۱) مقدمه ۱۴
- ۲-۱) ویژگی‌های زمین گرمایی سیاره زمین ۲۱
- ۳-۱) مخازن زمین گرمایی ۲۴
- ۴-۱) تاریخچه‌ی استفاده از انرژی زمین گرمایی ۲۵

فصل دوم: سامانه‌ها و منابع زمین گرمایی ۲۹

- ۱-۲) انواع منابع و سامانه‌های زمین گرمایی ۳۲
- ۲-۱-۱) سیستم‌های زمین گرمایی بخار غالب ۳۳
- ۲-۱-۲) سیستم‌های زمین گرمایی آب داغ ۳۴
- ۲-۱-۳) منابع زمین گرمایی تحت فشار ۳۶
- ۲-۱-۴) سیستم‌های زمین گرمایی سنگ خشک داغ ۳۶
- ۲-۱-۵) ماگما ۴۰
- ۲-۲) منشأ سیالات زمین گرمایی ۴۲
- ۳-۲) ترکیب شیمیایی سیالات زمین گرمایی ۴۳
- ۲-۳-۱) آب سدیم کلرید ۴۳
- ۲-۳-۲) آب اسید سولفات / کلرید ۴۳
- ۲-۳-۳) آب اسید سولفات ۴۴
- ۲-۳-۴) آب بی کربنات ۴۴

فصل سوم: اکتشاف منابع زمین گرمایی ۴۷

- ۱-۳) آب‌شناسی و زمین‌شناسی ۴۸
- ۲-۳) روش‌های ژئوشیمیایی ۴۹
- ۳-۳) روش‌های ژئوفیزیکی ۵۰
- ۴-۳) روش‌های سنجش از دور ۵۱
- ۵-۳) حفاری اکتشافی ۵۲

فصل چهارم: حفاری در پروژه‌های زمین گرمایی ۵۳

- ۴-۱) مرحله اکتشاف اولیه ۵۴
- ۴-۲) فاز اکتشاف پیشرفته، تایید و بررسی مخزن ۵۵
- ۴-۳) فاز احداث و بهره‌برداری نیروگاه ۵۶
- ۴-۴) تفاوت حفاری زمین گرمایی با حفاری نفت و گاز ۵۶
- ۴-۵) ابزار حفاری ۵۷
- ۴-۵-۱) گل حفاری ۵۸
- ۴-۵-۲) سرمت‌های حفاری ۵۹
- ۴-۵-۳) حفاری با هوا ۶۱
- ۴-۵-۴) جداره‌گذاری ۶۲
- ۴-۵-۵) سیمان کاری ۶۳
- ۴-۵-۶) جلوگیری از نفوذ آب ۶۴
- ۴-۶) فاصله‌گذاری چاه‌ها ۶۴
- ۴-۷) اندازه‌گیری‌های مربوط به ایمنی ۶۵
- ۴-۸) تعمیر چاه‌ها ۶۵
- ۴-۹) رفتار تولید چرخه‌ای ۶۶
- ۴-۱۰) کاهش هزینه‌های حفاری ۶۷
- ۴-۱۱) روش‌های حفاری چاه‌های با قطر کم ۶۷
- ۴-۱۲) مشکلات حفاری زمین گرمایی ۶۹

فصل پنجم: فناوری بهره‌برداری ۷۱

- ۵-۱) ابزارهای سر چاه ۷۲
- ۵-۲) انتقال آب داغ ۷۴
- ۵-۳) انتقال بخار ۷۵
- ۵-۴) انتقال مخلوطی از بخار و آب ۷۶
- ۵-۵) رسوب گذاری و کنترل خوردگی ۷۷
- ۵-۵-۱) روش‌های جلوگیری از رسوب گرفتگی ۷۸
- ۵-۵-۲) روش‌های کنترل خوردگی ۷۸
- ۵-۶) بهره‌برداری و نگهداری چاه‌های زمین گرمایی ۸۲

فصل ششم: مهندسی مخازن زمین گرمایی ۸۵

- ۶-۱) وضعیت زیرزمینی چاه و مخزن ۸۶

- ۸۷ ..... اندازه‌گیری‌های دما (۲-۶)
- ۸۸ ..... اندازه‌گیری فشار (۳-۶)
- ۸۹ ..... اندازه‌گیری جریان (۴-۶)
- ۸۹ ..... اندازه‌گیری در محل دهانه لوله (۶-۴-۱)
- ۸۹ ..... اندازه‌گیری به وسیله گرماسنج (۶-۴-۲)
- ۹۰ ..... مجرای جداکننده‌ی سیکلون (۶-۴-۳)
- ۹۰ ..... مدل‌سازی مخازن (۵-۶)

فصل هفتم: کاربردهای مستقیم انرژی زمین‌گرمایی..... ۹۱

- ۹۲ ..... گرمایش محیطی و کاربردهای آن (۱-۷)
- ۹۵ ..... انواع سیستم‌های گرمایش زمین‌گرمایی (۷-۱-۱)
- ۹۶ ..... سیستم‌های جانبی گرمایشی منطقه‌ای (۷-۱-۲)
- ۹۷ ..... ذوب برف (۲-۷)
- ۹۸ ..... پمپ‌های زمین‌گرمایی (۳-۷)
- ۱۰۲ ..... سیستم توزیع گرما (۷-۳-۱)
- ۱۰۳ ..... مزایای پمپ‌های حرارتی (۷-۳-۲)
- ۱۰۴ ..... کاربرد صنعتی انرژی زمین‌گرمایی در کشورهای مختلف (۴-۷)

فصل هشتم: کاربردهای غیر مستقیم انرژی زمین‌گرمایی..... ۱۰۷

- ۱۰۸ ..... نیروگاه‌های زمین‌گرمایی (۱-۸)
- ۱۱۲ ..... انواع نیروگاه‌های زمین‌گرمایی (۲-۸)
- ۱۱۲ ..... نیروگاه بخار خشک (۸-۲-۱)
- ۱۱۴ ..... نیروگاه بخار تبخیر آبی (فلاش) (۸-۲-۲)
- ۱۱۹ ..... نیروگاه چرخه دوگانه (۸-۲-۳)
- ۱۲۳ ..... تجهیزات اصلی نیروگاه زمین‌گرمایی (۳-۸)
- ۱۲۵ ..... تجهیزات جانبی نیروگاه‌های زمین‌گرمایی (۴-۸)
- ۱۲۷ ..... بازده سیستم‌های گردش زمین‌گرمایی (۵-۸)
- ۱۲۸ ..... مزایای حاصل از بکارگیری سیستم‌های گردش زمین‌گرمایی (۶-۸)
- ۱۲۸ ..... استفاده‌ی همزمان از سیالات زمین‌گرمایی (۷-۸)
- ۱۲۹ ..... آینده‌ی تامین نیرو از انرژی زمین‌گرمایی (۸-۸)
- ۱۳۰ ..... سیستم‌های پیشرفته‌ی زمین‌گرمایی (۸-۸-۱)

فصل نهم: اقتصاد و محیط زیست در پروژه‌های زمین گرمایی ۱۳۳

- ۱-۹ (۱) اقتصاد پروژه‌های زمین گرمایی ۱۳۴
- ۲-۹ (۲) ملاحظات اقتصادی برای بهره‌برداری مناسب ۱۳۷
- ۳-۹ (۳) چالش‌های زیست‌محیطی بهره‌برداری از انرژی زمین گرمایی ۱۳۷
- ۹-۳-۱ (۹-۳-۱) آثار فیزیکی خروج سیال ۱۳۹
- ۹-۳-۲ (۹-۳-۲) آثار حرارتی ۱۴۰
- ۹-۳-۳ (۹-۳-۳) آلودگی شیمیایی ۱۴۰
- ۹-۳-۴ (۹-۳-۴) آلودگی صوتی ۱۴۴
- ۹-۴ (۴-۹) مقایسه انرژی زمین گرمایی با انرژی حاصل از سوخت‌های فسیلی ۱۴۴

فصل دهم: انرژی زمین گرمایی در کشور ایران ۱۴۷

- ۱-۱۰ (۱) استفاده‌ی غیرمستقیم از انرژی زمین گرمایی در ایران ۱۵۱
- ۲-۱۰ (۲) استفاده مستقیم از انرژی زمین گرمایی در ایران ۱۵۷
- ۲-۱۰-۱ (۱۰-۲-۱) اولین پمپ‌های حرارتی زمین گرمایی در ایران ۱۵۹
- ۳-۱۰ (۳-۱۰) جمع‌بندی ۱۶۱

فصل یازدهم: پیشرفت‌های مورد نیاز برای بهره‌برداری از انرژی زمین گرمایی ۱۶۳

- ۱-۱۱ (۱) اکتشاف و تعیین خصوصیات ۱۶۶
- ۲-۱۱ (۲) حفاری ۱۷۸
- ۳-۱۱ (۳) سیستم‌های پیشرفته زمین گرمایی ۱۶۹
- ۴-۱۱ (۴) تولید نیرو ۱۷۱
- ۴-۱-۱ (۱۱-۴-۱) سیستم بخار خشک ۱۷۱
- ۴-۱-۲ (۱۱-۴-۲) سیستم بخار فلاش (تبخیر آبی) ۱۷۱
- ۴-۱-۳ (۱۱-۴-۳) سیستم دوگانه ۱۷۲
- ۴-۱-۴ (۱۱-۴-۴) سیستم‌های خنک‌کننده نیروگاهی ۱۷۲
- ۴-۱-۵ (۱۱-۴-۵) تبدیل انرژی ۱۷۲
- ۴-۱-۶ (۱۱-۴-۶) یکپارچه‌سازی سیستم نیروی زمین گرمایی ۱۷۳
- ۵-۱۱ (۱۱-۵) پمپ حرارتی زمین گرمایی ۱۷۵
- ۵-۱-۱ (۱۱-۵-۱) گرمایش و سرمایش با منبع زمینی ۱۷۶

منابع و مأخذ ۱۸۱